

Sygn. akt I PK 16/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) w K.
przeciwko G. Spółce z o.o. w K.

o przekazanie należnych środków na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 maja 2014 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 grudnia 2012 r., sygn. akt III APa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 4 grudnia 2012 r. oddalił apelację pozwanej G. Spółki z o.o. w K. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 4 listopada 2011 r., mocą którego uwzględniono powództwo Międzyzakładowej Organizacji Związkowej (...) w K. i nakazano pozwanej utworzenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych za rok 2009 i 2010 w terminach i kwotach wskazanych w artykułach ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 592 ze zm.) z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną pozwanego. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 4 ust 3 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, przez: 1/ błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że jedyny reprezentant międzyzakładowej

organizacji związkowej, będący jednocześnie pracownikiem, nie jest podmiotem w rozumieniu tegoż przepisu uprawnionym do skutecznego, na mocy udzielonego mu pełnomocnictwa, dokonywania ustaleń w zakresie tworzenia lub nietworzenia funduszu; 2/ błędną jego wykładnię i nieuwzględnienie przy dokonywaniu subsumcji stanu faktycznego pod wyżej wymieniony artykuł okoliczności, iż D. L. podpisał porozumienie dotyczące funduszu działając zarówno z ramienia pracowników pozwanej spółki, jak i związku zawodowego. Skarżący wniósł o uchylenie wydanych w niniejszej sprawie wyroków, tj. wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 listopada 2011 r. oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 grudnia 2012 r. i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano: 1/ konieczność wyznaczenia granic obowiązywania art. 4 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych w zakresie określenia roli międzyzakładowej organizacji związkowej reprezentowanej przez jedynego pracownika, któremu udzielono pełnomocnictwa do występowania w sprawach dotyczących funduszu świadczeń socjalnych; 2/ konieczność dokonania wykładni przepisu art. 4 ust 3 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych w sytuacji, gdy organizacja związkowa reprezentowana wyłącznie przez jednego pracownika zajmuje stanowisko sprzeczne z interesem całej załogi przedsiębiorstwa i porozumieniami zawartymi z pracodawcą. Zdaniem skarżącej, postawa jedynego członka międzyzakładowej organizacji związkowej i jego działania są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, albowiem wykonywanie przez niego praw podmiotowych narusza interesy pozostałych członków przedsiębiorstwa (w szczególności pośrednio narusza prawo do zatrudnienia), a to z tego powodu, iż zostały zawarte porozumienia załogi z pracodawcą o nienaliczeniu składek na fundusz z uwagi na katastrofalną sytuację majątkową pracodawcy. Natomiast egzekwowanie tych składek w prostej linii prowadziłoby do powstania przesłanek ogłoszenia upadłości i utraty kilkudziesięciu miejsc pracy. Niezbędne jest zatem oznaczenie granic obowiązywania art. 4 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych w sytuacji istnienia sprzecznych stanowisk zatrudnionej załogi oraz związku zawodowego, w szczególności biorąc pod uwagę cele i zadania związku zawodowego, który ma strzec praw i interesów pracowników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, iż Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych a art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek

argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że pierwsza ze wskazanych przez skarżącą przesłanek przedsądu („konieczność wyznaczenia granic obowiązywania art. 4 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych w zakresie określenia roli międzyzakładowej organizacji związkowej reprezentowanej przez jednego pracownika, któremu udzielono pełnomocnictwa do występowania w sprawach dotyczących funduszu świadczeń socjalnych”) nie mieści się w zamkniętym, ustawowym katalogu przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawartym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Natomiast odnośnie drugiej przesłanki przedsądu, tj. konieczności dokonania wykładni przepisu art. 4 ust 3 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, wypada zauważyć, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest sama „konieczność dokonania wykładni”, ale istnienie potrzeby

wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W razie wskazania tej przesłanki przesądu, rzeczą skarżącego jest zatem wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości (ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Sposób sformułowania przez skarżącą powyższej przesłanki przedsądu nie spełnia wymagań stawianych w tym zakresie przez judykaturę. Autor skargi kasacyjnej nie odniósł się generalnie i abstrakcyjnie do treści powołanego przepisu (tj. art. 4 ust 3 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych), nie wyjaśnił, na czym polegają trudności w dekodowaniu zawartej w nim normy prawnej, do jakich rozbieżnych wniosków może prowadzić wykładnia tego przepisu i za którym z możliwych rozwiązań problemu sam się opowiada. Domagając się oznaczenie granic obowiązywania art. 4 ust. 3 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych w sytuacji istnienia sprzecznych stanowisk zatrudnionej załogi oraz związku zawodowego, w szczególności biorąc pod uwagę cele i

zadania związku zawodowego, który ma strzec praw i interesów pracowników, skarżąca zmierza w istocie do skorygowania zaskarżonego wyroku i uzyskania korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia tego konkretnie sporu, nie zaś do skłonienia Sądu Najwyższego do prezentacji poglądów prawnych służących rozwojowi jurejurisprudencji i prawa pozytywnego.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia przesłanek przyjęcia przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.